

Το μακελειό της επετειακής πορείας του Πολυτεχνείου στα πρωτοσέλιδα του επόμενου διημέρου

Πολυτεχνείο '80

Μνήμες από την αιματηρή καταστολή της πορείας στην αμερικανική πρεσβεία

[Περσινή ανάρτηση της Παντιέρας: Η διεκδίκηση από την μειοψηφία της ΕΦΕΕ και πέντε οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς (ΚΚΕ(μ-λ), Β' Πανελλαδική, ΟΣΕ, ΟΚΔΕ και Κ.Ο. Μαχητής) του κινηματικού δικαιώματος να φτάσει η πορεία του Πολυτεχνείου του '80 στην Αμερικάνικη Πρεσβεία. Η κρατική καταστολή της αιματοβαμμένης Κυριακής 16 Νοέμβρη άφησε πίσω της δύο νεκρούς, την εργάτρια Ματίνα Κανελλοπούλου και τον Κύπριο φοιτητή Ιάκωβο Κουμή. Τα γεγονότα που προηγήθηκαν, καθώς και όσα ακολούθησαν, παραμένουν εν πολλοίς άγνωστα, ιδίως για τους νεότερους αγωνιστές και αγωνίστριες.]

Δείτε ακόμη: [Οι πρώτες πορείες της μεταπολίτευσης: «Δεν έγινε ο Νοέμβρης για τον Καραμανλή»](#)

Νίκος Ξηρουδάκης

[Αναδημοσίευση από τα ΚΡΥΦΑ ΧΑΡΤΙΑ της Εφημερίδας των Συντακτών](#)

Επιμέλεια: **Τάσος Κωστόπουλος**

Την Κυριακή 16 Νοέμβρη του 1980, ημέρα της πορείας του Πολυτεχνείου για την έβδομη επέτειο από την εξέγερση, δολοφονήθηκαν από τα βάρβαρα χτυπήματα των ΜΑΤ δύο νέοι αγωνιστές. Ο **Ιάκωβος Κουμής**, 26 ετών, Κύπριος, που συμμετείχε στην πορεία με την «Επιτροπή για την Αυτοδιάθεση της Κύπρου». Και η εργάτρια **Σταματίνα (Ματίνα) Κανελλοπούλου**, 21 ετών. Εκατοντάδες οι τραυματίες, οι δύο με πυροβολισμούς – ένας μέσα στο Πολυτεχνείο κι ένας απ' έξω, στην οδό Στουρνάρη.

Το πολιτικό κλίμα

Η σύγκρουση του Νοέμβρη του 1980 δεν έπεσε από τον ουρανό. Κεντρικό πολιτικό χαρακτηριστικό της περιόδου ήταν το «**ήπιο πολιτικό κλίμα**», όπως ονομαζόταν τότε η **συναίνεση**. Ηπιο βέβαια για το πολιτικό προσκήνιο· η καταστολή κάθε άλλο παρά ήπια ήταν. Ας μην ξεχνάμε ότι στις 28 Ιουλίου εκείνης της χρονιάς είχε δολοφονηθεί η **Σωτηρία Βασιλακοπούλου** -μέλος της ΚΝΕ- έξω από την ΕΤΜΑ από τραμπούκο της εργοδοσίας, ενώ στις 28 Οκτωβρίου ο 76χρονος αντιστασιακός **Τάσος Μαγλαρίδης** τραυματίστηκε βαρύντατα στη Θεσσαλονίκη από αστυνομικό κλομπ κι εξέπνευσε έναν μήνα αργότερα. Ήταν η εποχή που το μετεμφυλιακό κράτος της Δεξιάς, έχοντας πάρει τη σκυτάλη από τους δωσίλογους, τους ταγματασφαλίτες και τους μαυραγορίτες, δεν άφηνε να παρελάσουν αυτοί που πραγματικά αγωνίστηκαν κατά των Γερμανών. Ακόμη μια απόδειξη της λεγόμενης **συνέχειας του κράτους**, στην οποία έκτοτε πολλοί ομνύουν.

Οι αστικές δυνάμεις, η αμερικανική πρεσβεία και τα παπαγαλάκια τους είχαν λυσσάξει τα προηγούμενα χρόνια να απαξιώσουν το Πολυτεχνείο, να το μουσειοποιήσουν, να το αδειάσουν από κάθε εξεγερσιακό περιεχόμενο και να καταργήσουν την πορεία στην αμερικανική πρεσβεία. Το πραγματικό αντιδικτατορικό νόημα, έλεγαν, υπαγόρευε να πηγαίνουμε μέχρι το κοινοβούλιο για να διατρανώσουμε την προσήλωσή μας στον κοινοβουλευτισμό.

«Τι θέλατε να κάνουν οι αστυνομικοί; Και ο αρχάγγελος Μιχαήλ ρομφαία κρατεί στα χέρια του για να αμυνθεί εναντίον των δαιμόνων, ρομφαία και όχι άνθη» | Γεώργιος Ράλλης, πρωθυπουργός (Βουλή, 22.11.1980)

Τα αντιαμερικανικά – αντιιμπεριαλιστικά ανακλαστικά ήταν όμως πολύ έντονα, κάτι που επέτεινε η επάνοδος της Ελλάδας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ στις 19 Οκτώβρη από

ΟΛΟΙ ΠΟΡΕΙΑ
ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ
ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΠΟΥΛΗΜΑ

Ἡ κυβέρνηση τῆς "Νέας Δημοκρατίας" ἀπαγόρευσε τὴν πορεία στὴν ἐξωτερικὴ πρεσβεία πού εἶχε ἀνακοινώσει ἡ ΕΦΕΕ. Ἡ πλειοψηφία τοῦ Κ.Σ. τῆς ΕΦΕΕ (ΚΝΕ-ν.ΠΑΣΟΚ) ἀποδέχθηκε τὴν ἀπαγόρευση καὶ περιορίζει τὴν πορεία μέχρι τὸ Σύνταγμα.

Ἀποδεικνύεται γιὰ ἕλλη μιά φορά ὅτι τὸ "ἥπιο πολιτικό κλίμα" χρησιμεύει γιὰ τὸ χτύπημα τοῦ μαζικοῦ κινήματος, γιὰ τὴν ἐπιβολή τῆς κυβερνητικῆς τρομοκρατίας καὶ γιὰ τὸν περιορισμὸ τῶν ἀγώνων μας στὰ πλαίσια τῆς προεκλογικῆς ἐκστρατείας τῶν κομμάτων.

"Ολοὶ ὅσοι ἀγωνιστήκαμε καὶ ἀγωνιζόμαστε γιὰ νὰ καταχτήσουμε τίς ἐλευθερίες μας ἐνάντια στὶς τρομοκρατικὲς ἐπιθέσεις τῆς κυβέρνησης, οἱ ἐργάτες πού ὑπερασπιζόμαστε τίς ἀπεργίες μας ἀπὸ τὸν 330, τὰ δικαστήρια καὶ τὰ Μ.Μ.Τ, οἱ φοιτητές πού μὲ τὸ κίνημα τῶν καταλήψεων ξανακαταχτήσαμε τὸ δικαίωμα νὰ διαδηλώνουμε στοὺς δρόμους, ὅλοὶ ὅσοι κατεβήκαμε στοὺς δρόμους ἐνάντια στὴν ἐπένδυση στὸ ΝΑΤΟ, πρέπει ὅλοὶ μαζί νὰ ΣΠΑΣΟΥΜΕ τὴν ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ καὶ νὰ πραγματοποιήσουμε τὴν πορεία στὴν πρεσβεία.

ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ

ΚΑΤΩ Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΟΛΟΙ ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΕΣΒΕΙΑ

Ἡ μειοψηφία τοῦ Κ.Σ. τῆς ΕΦΕΕ
Ὁμάδα Πρωτοβουλίας τῶν Φοιτητικῶν
Εὐσπειρώσεων

Ὑποστηρίξτε/18/14/19 πρὸ:

ΚΚΕ(μ-λ), Κ.Ο.ΜΑΧΗΤΗΣ, ΟΚΛΕ, ΟΣΕ,
Ρήγας Φεραίος (Β' Πανελλαδική).

Στο έδαφος αυτής της υπαναχώρησης, **η μειοψηφία του Κ.Σ. της ΕΦΕΕ**, δύο εκπρόσωποι της **Β' Πανελλαδικής** (Βαγγέλης Δεληπέτρος, Βασίλης Ξυδιάς) κι ένας της **ΠΠΣΠ** (Στάθης Σχοινάς), με τη στήριξη πέντε οργανώσεων της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς (**ΚΚΕ μ-λ, ΟΚΔΕ, Κ.Ο. Μαχητής, ΟΣΕ και Β' Πανελλαδική**), αποφάσισαν να υλοποιήσουν την αρχική ομόφωνη απόφαση για πορεία στην πρεσβεία. Τα κοινοβουλευτικά κόμματα είχαν τα μάτια στραμμένα στις επικείμενες εκλογές, όμως η απόφαση αυτή εξέφραζε μεγάλο μέρος της

βάσης τους. Η απαγορευμένη πορεία ήταν δικαιωμένη στη συνείδηση ενός κόσμου πολύ πλατύτερου από τον χώρο της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς της εποχής. Υπήρχε ένα πολιτικό κενό που επιχειρήθηκε να καλυφθεί με όρους κινήματος. Πολλοί αγωνιστές, αφού διαδήλωσαν με τις δικές τους οργανώσεις, πύκνωναν τις γραμμές μας ή χειροκροτούσαν το κεντρικό σύνθημα του δικού μας μπλοκ: **«Όλοι πορεία στην πρεσβεία!»**. Άλλοι περίμεναν να δουν αν θα σπάσουμε την απαγόρευση, για να περάσουν κι αυτοί. Το μπλοκ του ΚΚΕ εσωτερικού είχε σταματήσει στη γωνία Αμαλίας και Βασιλίσσης Σοφίας, μπροστά στη Βουλή.

Το μπλοκ της μειοψηφίας της ΕΦΕΕ, με κεντρικό σύνθημα «Όλοι πορεία στην πρεσβεία», αναχαιτίστηκε από τα ΜΑΤ στα λουλουδάδικα της Βασ. Σοφίας. | kanali.wordpress.com

Οργιο καταστολής

Μετά την υπαναχώρηση ΚΝΕ – Ν. ΠΑΣΟΚ, το βράδυ της 14ης Νοεμβρίου, και την απόφαση της μειοψηφίας της ΕΦΕΕ να σπάσει την απαγόρευση, το Σάββατο 15/11 το βράδυ

πραγματοποιήθηκε σύσκεψη του μπλοκ της τελευταίας στο ΕΜΠ, στο κτίριο Αβέρωφ της Αρχιτεκτονικής, για την οργανωτική προετοιμασία της σύγκρουσης. Είχε προηγηθεί διευρυμένη συνεδρίαση του Κεντρικού Συμβουλίου της Β' Πανελλαδικής στα γραφεία της. Στην ψηφοφορία για το αν θα επιχειρήσουμε να σπάσουμε έμπρακτα την απαγόρευση ή θα παραμείνουμε στον χώρο καταγγέλλοντας προτού αποχωρήσουμε, όλοι ψήφισαν ότι προχωρούμε, με μία μόνο ψήφο κατά και κανένα λευκό. Υπήρχαν και άλλοι σύντροφοι που διαφωνούσαν, δεν ήταν όμως παρόντες στη συνεδρίαση. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονταν ο Δημήτρης και η Αντα Ψαρρά, που την επομένη συμμετείχαν βέβαια στη διαδήλωση παρά τη διαφωνία τους. (Τις επόμενες μέρες, με την έντονη φημολογία περί δίωξης οργανώσεων για «ηθική αυτουργία» και τους κρωγμούς του Παπανδρέου για τιμωρία των πρωταιτίων που υποκίνησαν τη σύγκρουση, το Γραφείο του Κ.Σ. είχε αποφασίσει τη μη λειτουργία των γραφείων της οργάνωσης. Ο Δημήτρης και η Αντα ήταν αυτοί που παρέμειναν στα γραφεία, υπερασπιζόμενοι τη νομιμότητά της.)

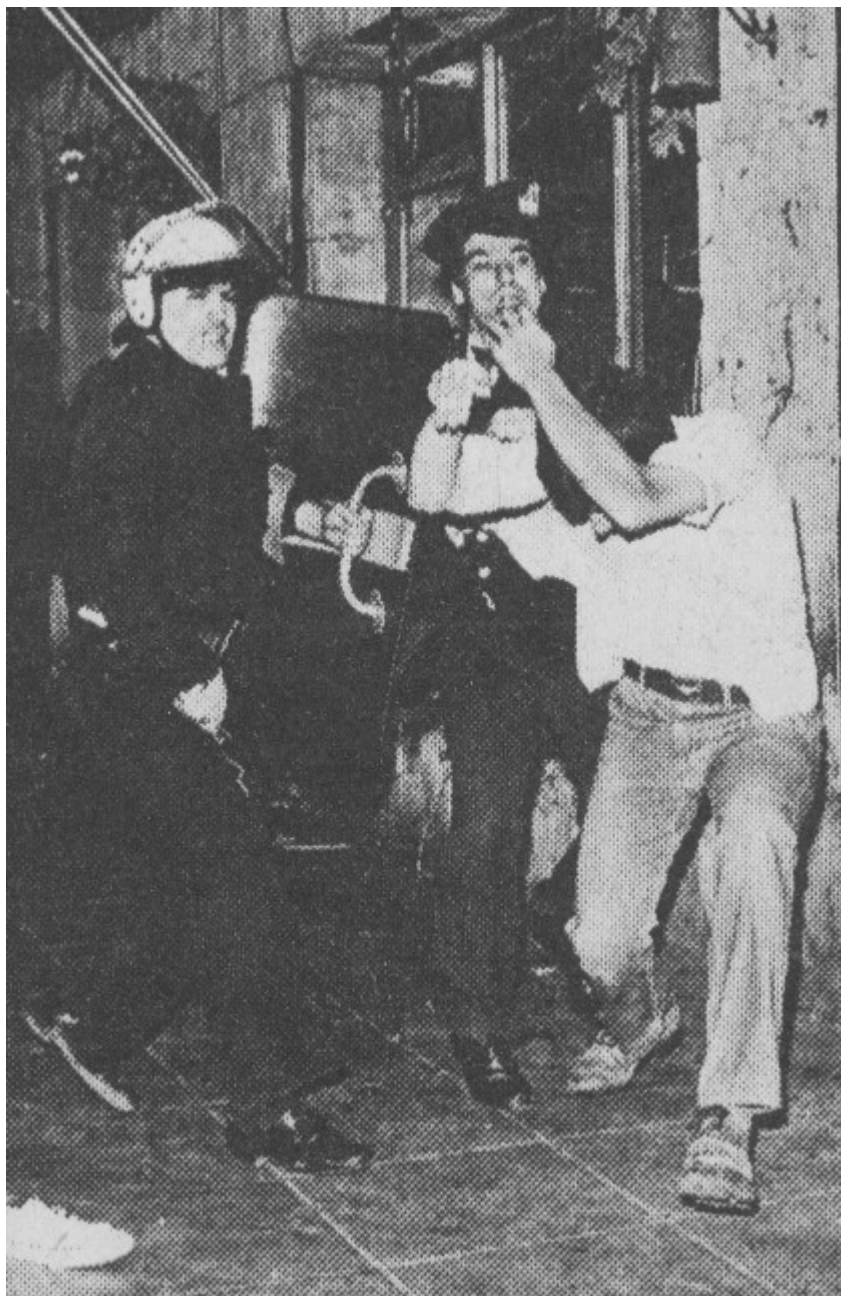
Την υποχώρηση των διαδηλωτών και τη διάλυσή τους από τις θωρακισμένες «αύρες» ακολούθησε ανελέητος ξυλοδαρμός ανυπεράσπιστων διαδηλωτών από τα ΜΑΤ... | ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η πορεία έφτασε στα λουλουδάδικα πολύ πιο μεγάλη απ' ό,τι ξεκίνησε. Εσπασε το κορδόνι της απαγόρευσης και τους πρώτους «καπελάκηδες» και προχώρησε προς τα ΜΑΤ που ήταν

παραταγμένα μπροστά στις αύρες. Ο εισαγγελέας έδωσε προθεσμία να διαλυθούμε, η δική μας επιτροπή έδωσε τη δική μας προθεσμία. Οι σειρήνες από τις αύρες προκαλούσαν πανδαιμόνιο. Εντύπωση έκανε η παρουσία μπροστά μπροστά του **Πολύδωρου Δανιηλίδη** του ΚΚΕ (μ-λ). Ήταν πολιτικός καθοδηγητής του ΕΛΑΣ και σε ηλικία **82 ετών**, στην πρώτη γραμμή, εμψύχωνε τους διαδηλωτές. Τραγουδώντας αντάρτικα και την «Ξαστεριά», η πορεία έπεσε στα ΜΑΤ κι ακολούθησαν συγκρούσεις ηρωικές για αρκετή ώρα. Το μπλοκ έσπασε από την αριστερή πλευρά προς τη μέση, όχι από τις πρώτες αλυσίδες που μάχονταν ακόμη. Ήταν περίπου 10.000 άτομα σε πυκνή διάταξη και η υποχώρηση ήταν δύσκολη.

Έχοντας την οργανωτική ευθύνη του μπλοκ της Πανελλαδικής, έφυγα τελευταίος από τον χώρο της σύγκρουσης. Πιασμένος από ένα δέντρο, προσπαθούσα να συμβάλω στην ψυχραιμία και τη συντεταγμένη αποχώρηση. Το τελευταίο πράγμα που είδα ήταν λόφοι από παπούτσια, τσάντες, ρούχα και αντικείμενα.

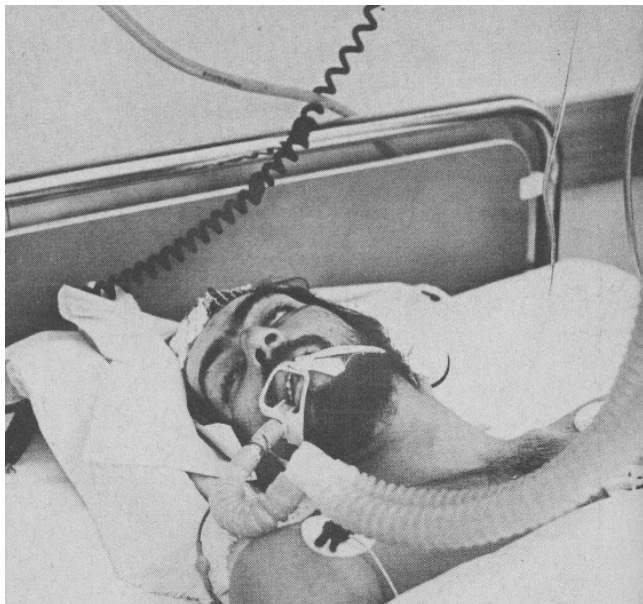
Μετά τη διάλυση του μπλοκ της πορείας στην πρεσβεία, ακολούθησε όργιο καταστολής. Γέμισαν τα γραφεία των οργανώσεων από τραυματισμένα αγόρια και κορίτσια. Το μπλοκ του ΚΚΕ εσωτερικού, που περίμενε στη γωνία, χτυπήθηκε ανελέητα κι είχε δεκάδες τραυματίες.

«Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 27/11/1980

Πολύ μετά τη διάλυση του μπλοκ μας, ο **Ιάκωβος Κουμής** δολοφονήθηκε από τους μπάτσους ενώ καθότανε με φίλους του στο καφεζαχαροπλασείο Παπασπύρου, στο κάτω μέρος της πλατείας Συντάγματος (εκεί που σήμερα βρίσκονται τα McDonald's). Φαίνεται

πως ήταν κλινικά νεκρός απ' την αρχή, τον κράτησαν όμως στη ζωή με τα μηχανήματα, μέχρι να περάσουν οι επικοινωνιακά κρίσιμες πρώτες ημέρες.

Ιάκωβος Κουμής, “Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ”, 27/11/1980

Η **Ματίνα Κανελλοπούλου**, που συμμετείχε στην πορεία ανάμεσα στα μπλοκ της Β' Πανελλαδικής και του ΚΚΕ (μ-λ), δολοφονήθηκε **μετά** τη σύγκρουση και τη διάλυση της πορείας προς την πρεσβεία, στη γωνία Πανεπιστημίου και Βουκουρεστίου. Εφερε 18 θλαστικά τραύματα και κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις από κλομπ γυρισμένο ανάποδα, με τη λαβή που έχει σίδερο μέσα.

Ματίνα Κανελλοπούλου |

ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Το σίγουρο είναι πως οι δύο νεκροί διαδηλωτές δεν ήταν τυχαίοι περαστικοί. Όμως οι δολοφονίες έγιναν σε χρονική φάση που δεν σημειώνονταν συγκρούσεις. Η ύπαρξη νεκρών - όχι αυτών συγκεκριμένα- φαίνεται όμως πως ήταν προαποφασισμένη. Στις αρχές εκείνης της χρονιάς, τον Γενάρη, στην κηδεία των αστυνομικών Πέτρου και Σταμούλη (που είχαν σκοτωθεί από τη «17N») υπήρχε έκρυθμο κλίμα, με συναδέλφους τους που πυροβολούσαν στον αέρα έξαλλοι και υπόσχονταν εκδίκηση. Αριστεροί δημοσιογράφοι που ήταν παρόντες μας είχαν ενημερώσει σχετικά και μας είχαν παραγγείλει να προσέχουμε.

Το μπλοκ της μειοψηφίας της ΕΦΕΕ, με κεντρικό σύνθημα «Όλοι πορεία στην πρεσβεία», αναχαιτίστηκε από τα ΜΑΤ στα λουλουδάδικα της Βασ. Σοφίας. | ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Οι πολιτικοί αρχηγοί

Οσο και αν ηχεί παράδοξο, οι δυο δολοφονίες και το όργιο βίας και καταστολής που τις συνόδευσε δεν δυναμίτισαν αλλά αντίθετα εδραίωσαν το ήπιο πολιτικό κλίμα, όπως έδειξε κι η συζήτηση των πολιτικών αρχηγών στη Βουλή.

□ Ο πρωθυπουργός **Γεώργιος Ράλλης** δήλωσε απολογητικά:

«Επίλεκτοι γορίλες των αναρχικών στις πρώτες αλυσίδες, ύβριζαν, κραύγαζαν μπάτσοι, γουρούνια και άλλα και άλλα... Τι θέλατε να κάνουν οι αστυνομικοί; Και ο αρχάγγελος Μιχαήλ ρομφαία κρατεί στα χέρια του για να αμυνθεί εναντίον των δαιμόνων, ρομφαία και όχι άνθη».

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΑΡΙΘ. 1423 ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1980 ΕΤΟΣ ΑΡΧΑΙΟΤΕΤΟΣ 1801 ΤΡΙΤΗ ΑΡΧ. 13 ΚΑΘΗΜ. 10

**ΟΙ ΕΠΕΜΒΟΥΝ ΟΙ ΠΡΟΙΟΔΟΙ
ΛΕΝΕ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ
ΟΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΓΕΡΜΑΝΟΙ**

Νομιμοποιούνται όλα τ' αυθαίρετα μέχρι 1-1-79

Αξέλιες σε δύο δόσεις και στον ιδιωτικό τομέα

15% 1-1-81
8% 1-7-81

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Σάββατο ή συζήτηση στη Βουλή για τα

ΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΚΙΝΗΤΕΣ

αιματηρά γεγονότα

ΕΜΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Συμπερασματικά όλα τα ατυχήματα που συνέβησαν μέχρι το 1979, στην Ελλάδα, ήταν αποτέλεσμα της έλλειψης της κατάλληλης προστασίας του περιβάλλοντος. Η κατάσταση αυτή είναι ανεκτίμητη, αλλά η κατάσταση αυτή είναι ανεκτίμητη, αλλά η κατάσταση αυτή είναι ανεκτίμητη.

Η άγνοια του ΚΚΕ έσ. απέκλυσε χθές ότι η ΕΦΕΕ γνώριζε τα σχέδια των αναρχικών

ΕΠΕΛΕΓΜΕΝΑ ΚΑΙ ΟΡΕΣ ΝΑ ΑΝΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥΝ ΤΗΝ ΑΥΡΙΝΑ

Πνίγηκαν μυστηριωδώς δύο νέοι

ΣΗΜΕΡΑ ο μεγάλος διαγωνισμός της «Α» για τα νιάτα βραβείο 500 χιλ.

□ Ο επικεφαλής της αξιωματικής αντιπολίτευσης στην προηγούμενη Βουλή (ως πρόεδρος της Ένωσης Κέντρου - Νέες Δυνάμεις) **Γ. Μαύρος**, την παραμονή της πορείας του Πολυτεχνείου, στις 15/11/1980, είχε ιδρύσει το βραχύβιο ΠΑΡΚΕ (Παράταξη Κέντρου). Λίγο αργότερα εντάχθηκε στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ ως συνεργαζόμενος και εξελέγη βουλευτής Επικρατείας. Η δήλωσή του ήταν:

«Η πρεσβεία είναι χώρος ιερός. Οι άνδρες μάχονται στα μέτωπα, δεν οργανώνουν πορείες σε πρεσβείες και παρόμοιες ασχημίες».

□ Χειρότερος όλων ο **Ανδρέας Παπανδρέου**, δεν είδε τους δύο νεκρούς αλλά έδινε υποδείξεις στις δυνάμεις καταστολής: έπρεπε να αφήσουν την πορεία να ανέβει πιο πάνω και

εκεί να την «εκτονώσουν», όπως είπε. (Επάξια οι προκηρύξεις των οργανώσεων τις επόμενες ημέρες τον «έχρισαν» υπουργό Δημοσίας Τάξεως.) Βέβαια οι στρατιωτικές αυθεντίες από τα κυβερνητικά έδρανα, απόστρατοι του στρατού και της αστυνομίας, πετάχτηκαν όρθιοι και, προσβεβλημένοι, απάντησαν εν χορώ: «Μα τότε θα ακολουθούσαν όλοι!»

□ Ο γ.γ. του ΚΚΕ **Χ. Φλωράκης** μίλησε για κουκουλοφόρους και λωστοφόρους, θυμήθηκε τους «προβοκάτορες με τα κόκκινα πουκάμισα» του 1965 κι επανέλαβε παλαιότερη δήλωσή του, σύμφωνα με την οποία «αριστερά της Αριστεράς βρίσκεται η Δεξιά». Ήταν μια άλλη εκδοχή της θεωρίας του «αριστεροχουντισμού» που είχε λανσάρει ο Καραμανλής, προσαρμόστηκε ως «χουντοαριστερισμός», στην αρθρογραφία του Ριζοσπάστη και φτάνει μέχρι τις μέρες μας ως «θεωρία των δύο άκρων». Ο Φλωράκης κατήγγειλε μάλιστα την κυβέρνηση, όχι για το όργιο καταστολής, όχι για τους δύο νεκρούς και τους δεκάδες τραυματίες, αλλά επειδή δήθεν μας στήριζε!

□ Ο επικεφαλής της χουντικής «Εθνικής Παρατάξεως» **Σπύρος Θεοτόκης**, άλλοτε εισηγητής του διαβόητου Γ' Ψηφίσματος, υπεραμύνθηκε των δυνάμεων καταστολής και με αντικομμουνιστικό λόγο ζήτησε την παραίτηση του υπουργού Δημόσιας Τάξης Δαβάκη ως ανεπαρκούς. Λίγους μήνες αργότερα, μεταπήδησε στη Ν.Δ., της οποίας επικεφαλής ήταν ο πρώτος του εξάδελφος Γ. Ράλλης, εξελέγη δε βουλευτής Επικρατείας στις επόμενες εκλογές του '81.

□ Ο **Λεωνίδας Κύρκος** μίλησε για τους δύο νεκρούς, στάθηκε στον συμβολισμό (ο Κύπριος και η εργάτρια) και απέκρουσε τα αντικομμουνιστικά λεγόμενα του ακροδεξιού κόντε Σπ. Θεοτόκη («ένας ευπατρίδης που τάχθηκε κατά της δικτατορίας στο εξωτερικό, αλλά εκφράζει μιαν άλλη εποχή, με τα κρινολίνα...»). Στη συνέχεια ρώτησε με νόημα: «Γιατί, κύριε υπουργέ της Δημόσιας Τάξης, γιατί το ΚΚΕ εσωτερικού, γιατί;». Σ' ένα κρεσέντο επίδοσης διαπιστευτηρίων νομιμοφροσύνης και αντιαριστερισμού, μίλησε για «αθλιότητες καθαρμάτων» και για όσους «έσπαζαν βιτρίνες και λεηλατούσαν», χωρίς να διακρίνει βέβαια και αυτός την **πολιτική διεκδίκηση της πορείας στην πρεσβεία από το σπάσιμο των βιτρινών**. Είχε, είναι αλήθεια, να αντιμετωπίσει και τις εσωκομματικές αντιδράσεις, ιδίως από τον χώρο της νεολαίας. Σε ηπιότερη μορφή, η ανακοίνωση του κόμματός του μιλούσε για «ολιγάριθμες ομάδες ανεύθυνων και τυχοδιωκτικών στοιχείων που καταδικάζονται από όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις». Ο «**Θούριος**», εφημερίδα του «Ρήγα Φεραίου», τσουβάλιαζε επίσης, αναφερόμενος σε μερικούς αριστεριστές, κλασικούς και ανανεωτικούς, που υπερεκτίμησαν τις δυνάμεις τους, υποτίμησαν τη στάση των ΜΑΤ, ανέχτηκαν τους αναρχικούς, την αλητεία, τους αντικειμενικούς (ή και «υποκειμενικούς») προβοκάτορες.

□ Σε πιο νηφάλιο κλίμα, ο πρόεδρος της ΕΔΑ, **Ηλίας Ηλιού**, έθεσε θέμα αντισυνταγματικότητας της απαγόρευσης της πορείας προς την αμερικανική πρεσβεία.

“Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ”, 27/11/1980

□ Καλύτερα απ’ όλους μίλησαν ο πρόεδρος της ΕΔΗΚ, **Γιάννης Ζίγδης**, και ο **Παναγιώτης Κανελλόπουλος**. Ο Ζίγδης, ο οποίος μας είχε προηγουμένως συγχαρεί για την πορεία (!), είπε για τα ΜΑΤ:

«Η βασική αιτία του κακού είναι ότι η κυβέρνηση διατηρεί ένα Σώμα που αποτελεί ντροπή, τα ΜΑΤ. Δεν είναι αστυνομία αυτό, αυτό είναι Σώμα ΕΣ-ΕΣ, είναι χειρότερο από την ΕΣΑ, τα μέλη του είναι κακούργοι, όχι ότι οι άνθρωποι γεννήθηκαν κακούργοι, αλλά εκπαιδεύονται για να γίνουν κακούργοι. Τους είδα στη Ρόδο, όπου επετέθηκαν εναντίον ενός λαού που έκανε μια ειρηνική παρέλαση. Επετέθηκαν με τέτοια λύσσα που δεν έχω δει ούτε στους Ιταλούς φασίστες, όταν

ήμουν παιδί στη Ρόδο [...] Ας έχουμε μια ειδική συνεδρίαση για το αν μπορεί μια Δημοκρατία να διατηρεί κρατικά όργανα τύπου ΜΑΤ. Αυτά είναι μόνο για τους “Χίτλερ”, μόνο για τους “Μουσολίνι”. Είναι αδιανόητο να υπάρχουν σε μια δημοκρατική Πολιτεία».

Ο Ριζοσπάστης και οι «προβοκάτορες»

Μεταξύ άλλων, το άρθρο καταγγέλλει τον Ρήγα Φεραίο ότι έχει στόχο την ΚΝΕ, τη Νεολαία ΠΑΣΟΚ και την ΕΦΕΕ | **ΑΡΧΕΙΟ Ν. ΞΗΡΟΥΔΑΚΗ**

Σε άρθρο του «Ριζοσπάστη» την επομένη του μακελειού, το οποίο μοιραζόταν επίσης ως προκήρυξη, η Β' Πανελλαδική καταγγέλλεται ότι «*συμπαρέλασε χτες μαζί με τους οπλισμένους με λοστούς αναρχικούς και τους προβοκάτορες*». Η ηγεσία του ΚΚΕ εσωτερικού

εγκαλείται ότι μας έκανε πλάτες: το «εσ.» ευνοεί τη δράση των προβοκατόρων «ώστε να ικανοποιείται η εκλογική πελατεία του περιθωρίου». Οι ίδιοι, με κεντρικό σύνθημα «ΚΚΕ – Αλλαγή – 2η Κατανομή», απευθύνονταν προφανώς σε ευρύτερη εκλογική πελατεία...

προχτεσινό αφιέρωμα της «Αύγης» για το Πολυτεχνείο σαν ένα μικρό χαρακτηριστικό δείγμα της πολιτικής της ανεξουσιότητας της πλειοψηφίας σε έκφυλοισμό με την άνοχη και την αυτονομία; «Κανείς δεν σκέφτεται να βγει από την «παρέλαση» και να πάει προς την αμερικανική πρεσβεία. Άλλωστε, υπάρχει διπλή αλυσιδα «περιφρούρησης» από την ΚΝΕ... Τώρα, έξω από τις γενικές συνελεύσεις, δεν περιμένουν οι υπάτοροι. Δεν πετάμε έξω τους γαφίδες και τους προδοκότερες. Άλλου είναι ο κίνδυνος. Από ψηλά ένα τεράστιο «καπέλλο» σίωρείται πάνω από τα κεφάλια μας, σε κάθε συνέλευση, που προσπαθούν να μαι φορέσουν μέχρι τη μύτη...».

Η ειρωνεία και περιφρόνηση της οργανωμένης πάλης και κάθε στοιχείου που τη συμβολίζει: Πάνω, συνθήματα, σημαίες, μαζική δράση. Η περιφρούρηση αναγορεύεται σε «αυταρχισμό» οι ΚΝΕτες γίνονται «φασίστες και ταγματσαφλίτες». Γι' άλλα δά μπορούσαν να τους ζητήσουν αυτοί που θέλησαν και επιδιώκουν να αξιοποιήσουν πολιτικά την προχτεσινή προδοκασία;

Πόση απόσταση έχουν οι αντιλήψεις αυτές, που καλλιεργεί η ηγεσία του «έ.α», από τα συνθήματα και τις δραστηριότητες της «αυτονομίας»; Μήπως η χωρίς όρια αντι-ΚΚΕ πολιτική τους δεν γονιμοποίησε το μηδενισμό για κάθε τι οργανωμένο, τον τυφλό εξτρεισμό, τον άκρατο αντικομμουνισμό της «αυτονομίας»; Μήπως η «Πανελλαδική» που συμπαρέλασε χτές μαζί με τους όπλ.σμένους με λαστούς αναρχικούς και τους προδοκότες, δεν αποτελεί σάρκα από τη σάρκα του «έ.α»; Μήπως με την πολιτική τους δεν ανέχθηκαν και στήριξαν όλα τα ανεύθυνα και αληθικά στοιχεία μέσα στα Πανεπιστήμια, μόνο και μόνο γ'ά να αξιοποιήσουν τη δράση τους ενάντια στο ΚΚΕ;

Αυτή η πολιτική δεν έχει καμιά σχέση με την εργατική τάξη και τους αγώνες της. Μπορεί να συγκινήσει μόνο τις ομάδες των λούμπεν, τους συρφετούς των ροκάκιδων, το ποικιλόμορφο «περιθώριο», τα ξεπεσμένα στοιχεία του Κολωνάκιου και της υψηλής κοινωνίας,

όλους τους χώρους εκείνους, όπου ευννοείται η δράση των προδοκατορικών δυνάμεων της ανωμαλίας.

Οι ευθύνες τους όμως είναι ιδιαίτερα βαριές απέναντι στα ίδια τα μέλη και τους όπαδούς τους. Με την κουτοπόνηρη πολιτική του «ήξεις — άφηξεις» με συνθήματα για την πρεσβεία (ώστε να ικανοποιείται η εκλογική πελατεία του περιθωρίου), χωρίς απόφαση για την πρεσβεία (ώστε να έχουν μία επίφαση σοβαρότητας απέναντι στους όπαδούς τους), καταντώντας γέφυρα της «αυτονομίας» προς τους όπαδούς τους δημιουργώντας γενικότερη σύγχυση και αποπροσανατολισμό, οδήγησαν τα μπλόκ τους σε μία δονκιωτική πορεία προς το κέντρο της προδοκότητας, άφησαν τα μέλη τους εκτεθειμένα στη βάρβαρη αστυνομική βία και την προδοκασία, όταν η υπόλοιπη εκδήλωση, τα μπλόκ του ΚΚΕ και του ΠΑΣΟΚ αντιμετώπιζαν οργανωμένα και συντεταγμένα τις προδοκατορικές ενέργειες.

Ή χωρίς όρια αντι-ΚΚΕ πολιτική, η καλλιεργεία του μηδενισμού στην οργάνωση και την περιφρούρηση, η αξιοποίηση κάθε ανεύθυνου στοιχείου, με μοναδικό όρο να στρέφεται ενάντια στο ΚΚΕ, η υιοθέτηση κάθε λογής αποπροσανατολιστικών απόψεων προσωπικής έκτόνωσης δεν έχουν καμιά σχέση ούτε με τις παραδόσεις, ούτε με τις προοπτικές της Άριστερας.

Οι παλιοί αγωνιστές της Άριστερας, οι Λαμπράκηδες, οι νέοι της γενιάς της δικτατορίας, που είναι όπαδοι του «έ.α», μπορεί να έχουν διαφορετικές εκτιμήσεις από το ΚΚΕ για το σοσιαλισμό ή για το δρόμο μετάβασης στο σοσιαλισμό, μπορεί να βλέπουν διαφορετικά από μας τη σημερινή πολιτική κατάσταση. Είμαστε σίγουροι όμως ότι δεν μπορεί να συμφωνούν με τον ανεύθυνο δρόμο της ηγεσίας του «έ.α» που υπογραμμίστηκε με δραματικό τρόπο στα προχτεσινά γεγονότα. Και συναισθάνονται, ότι οι σημερινές κρίσιμες στιγμές χρειάζονται, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, την ενότητα δράσης της Άριστερας και όχι το άνοιγμα της αλυσίδας για τα αναρχικά και προδοκατορικά στοιχεία.

Καθημερινή 18/11/1980. Η ασφυκτική πολιτική απομόνωση, οι επαπειλούμενες διώξεις και η σκόπιμη σύγχυση της αριστερής μειοψηφίας της ΕΦΕΕ με τους αναρχοαυτόνομους βιτρινοσπάστες στάθηκε αδύνατο να απαντηθούν αποτελεσματικά από τις οργανώσεις που εναντιώθηκαν στην κυβερνητική απαγόρευση. Στους «υποκινητές» που αναζητούσε η κυβέρνηση της Ν.Δ., το ΚΚΕ πρόσθεσε με άρθρο/προκήρυξή του και τους ευρωκομμουνιστές του ΚΚΕ εσωτερικού, κατηγορώντας τους πως «τα βρίσκουν με την αναρχία για τις εκλογές του '81» | 18/11/1980

Η στάση των αναρχοαυτόνομων

Η βραδιά της έμπρακτης διεκδίκησης της διαδήλωσης στο σύμβολο του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, την αμερικανική πρεσβεία, λειτούργησε συγκροτητικά για την ευρύτερη συσπείρωση του αναρχοαυτόνομου χώρου. Ενα ξεχωριστό μπλοκ κατέβηκε με το σύνθημα «*Απόψε θα γίνει της πουτάνας!*». Είχε κυκλοφορήσει απ' την παραμονή προκήρυξη με τον τίτλο «**Τι προτιμάτε; Πορεία της Κόκα Κόλα ή της Πέπσι Κόλα;** Εμείς δεν είμαστε κορόιδα να χτυπηθούμε χωρίς λόγο. Θα είμαστε εκεί που πρέπει την ώρα που πρέπει». Δεν αναγνώριζαν το επίπεδο της πολιτικής, δίνοντας έμφαση στην έμπρακτη κοινωνική αμφισβήτηση. Δύο μολότοφ έπεσαν μάλιστα δίπλα στο μπλοκ της Β' Πανελλαδικής, στη γωνία Σταδίου και Γεωργίου Σταύρου, ενώ αυτό προχωρούσε για τη σύγκρουση.

Στο Πολυτεχνείο του '80 πρωτοεμφανίστηκε επίσης σε μεγάλη έκταση το φαινόμενο με τις σπασμένες βιτρίνες. Τις βιτρίνες που σκέπασαν με τα τζάμια τους τους δύο νεκρούς στις δηλώσεις των πολιτικών αρχηγών και στα ρεπορτάζ των ΜΜΕ, που τα φόρτωσαν όλα - βιτρίνες, έκτροπα και φόνους - σε «*2.000 προβοκάτορες*» που οργάνωσαν την πορεία στην πρεσβεία.

ΑΡΧΕΙΟ Τ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Συνοψίζοντας

- Το μπλοκ της πρεσβείας ήταν που βάδισε μαχητικά στα βήματα του Νοέμβρη και όχι οι κομματικές παρελάσεις με τα προεκλογικά συνθήματα.
- Η διοργάνωση της πορείας στην πρεσβεία δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Βρήκε ευρύτερη απήχηση, στο έδαφος της υπαναχώρησης ΚΝΕ-ΠΑΣΟΚ από την ομόφωνη αρχική απόφαση της ΕΦΕΕ, και της επαμφοτερίζουσας στάσης του ΚΚΕ εσωτερικού (*«Διαφωνούμε με την υποχώρηση, σεβόμαστε τις αποφάσεις των μαζικών οργάνων»*).
- Η **ΕΦΕΕ** λειτουργούσε ως **πολυεργαλείο χειραγώγησης** του φοιτητικού κινήματος και **υπαγωγής του στις κοινοβουλευτικές προτεραιότητες**.
- Φαίνεται πως οι δύο νεκροί ήταν προαποφασισμένοι. Η επίσημη Αριστερά επέδειξε πολιτική πρεσβυπία: είδε προβοκάτορες στους «αριστεριστές» διοργανωτές της πορείας, ενώ δεν

είδε την παρακρατική πλευρά στη δράση των κατασταλτικών μηχανισμών.

□ Το **ήπιο πολιτικό κλίμα** στη Βουλή, και γενικότερα στο πολιτικό προσκήνιο, δεν δυναμιτίστηκε από τους δύο νεκρούς και το όργιο καταστολής· αντίθετα ενισχύθηκε. Το είχε εξαγγείλει η κυβέρνηση, **το υλοποιούσε η αντιπολίτευση**. Ανομολόγητα, στην πράξη, το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ, ενώ το ΚΚΕ εσωτερικού ποντάριζε **και δηλωμένα** στο «*ήπιο κλίμα που θα θεμελιώνει την πάλη των ιδεών, τον διάλογο*», σύμφωνα με τον Κύρκο στη Βουλή.

□ Οι δολοφονίες των δύο νέων παιδιών επιχειρήθηκε να συμψηφιστούν με τα σπασμένα τζάμια, να σκεπαστούν από αυτά.

□ Η ταύτιση της διαδήλωσης στην αμερικανική πρεσβεία με τις σπασμένες βιτρίνες έδινε **πολιτικό άλλοθι στη νομιμοφροσύνη της αντιπολίτευσης** που είχε τα μάτια στραμμένα στις επικείμενες εκλογές. Ο Παπανδρέου κάλεσε την κυβέρνηση να τιμωρήσει παραδειγματικά αυτούς που «υποκίνησαν και συμμετείχαν στα έκτροπα», πλευροκοπώντας από δεξιά την κυβέρνηση, για προεκλογικούς λόγους και αυτός.

□ Η ιστορική συνέχεια δικαίωσε το σύνθημα της εποχής «**Αλλαγή δεν γίνεται με κάποιο ποσοστό**». Λίγους μήνες πριν από την περιπόθητη Αλλαγή, ήταν ο αστυνομικός διευθυντής Λάος με τις διαταγές του και όχι ο λαός με το κίνημά του που έβαζε τη σφραγίδα του στο πολιτικό πλαίσιο, στους συμβολισμούς και στην κατάληξη της διαδήλωσης του Πολυτεχνείου. Ο ριζοσπαστισμός της Μεταπολίτευσης φαλκιδευόταν όχι μόνο από τις λυσσαλέες ιδεολογικές και κατασταλτικές επιθέσεις της Δεξιάς και της αντίδρασης, αλλά και από το καναλιζάρισμα στην προεκλογική προοπτική της κοινοβουλευτικής (εν)αλλαγής. Η διαπίστωση βέβαια δεν αφορά μόνο τον κύριο φορέα της επαγγελίας της Αλλαγής, το **ΠΑΣΟΚ**, αλλά και τα δύο κόμματα της κοινοβουλευτικής Αριστεράς.

□ Το **ΚΚΕ** είχε κεντρικό σύνθημα της περιόδου το «**Αλλαγή δεν γίνεται χωρίς το ΚΚΕ**». Όταν οι διαδηλωτές του μπλοκ της μειοψηφίας της ΕΦΕΕ, που συγκρούστηκαν διεκδικώντας το πολιτικό δικαίωμα της διαδήλωσης στην πρεσβεία, έφτασαν κυνηγημένοι από τα ΜΑΤ στη Σταδίου, επέδειξε φοβικά ανακλαστικά και έσφιξε περισσότερο τις αλυσίδες των μπλοκ του – που, φωνάζοντας το σύνθημα «**ΚΚΕ - Αλλαγή - Δεύτερη Κατανομή**», ολοκλήρωσαν με ασφάλεια την πορεία στο Μοναστηράκι.

□ Και βέβαια το **ΚΚΕ εσωτερικού**, συμπληρωματική δύναμη -και αυτό- του «μπλοκ της Αλλαγής». Ας μην ξεχνάμε ότι λίγους μήνες αργότερα, ο Λεωνίδας Κύρκος, το βράδυ της 18ης Οκτωβρίου 1981, όταν το ΠΑΣΟΚ κέρδισε τις εκλογές λεηλατώντας την Αριστερά,

άρπαξε την πράσινη σημαία από τους πανηγυρίζοντες νεολαίους του ΠΑΣΟΚ και διαδήλωνε μαζί τους, παρότι το κόμμα του είχε μείνει για πρώτη φορά χωρίς κοινοβουλευτική εκπροσώπηση.

Οσο δυνατά και να φωνάζεις «Εξω οι Αμερικάνοι», «Εξω από το ΝΑΤΟ», «Εξω οι βάσεις του θανάτου», «Εμείς δεν μπαίνουμε στο ΝΑΤΟ» (όπου μόλις έχεις ήδη επανέλθει), όταν πειθαρχείς στα όρια που θέτουν ο αστυνομικός διευθυντής και η κυβέρνηση, αφήνεις τις κοινωνικές αντιστάσεις, τους φοιτητικούς και εργατικούς αγώνες χωρίς πολιτική εκπροσώπηση. Πρόκειται για τον ορισμό της **υπαγωγής των μαζικών αγώνων στις κοινοβουλευτικές προτεραιότητες**, όπως έλεγε η προκήρυξη της Β' Πανελλαδικής. Η «Αλλαγή» θα διεκδικηθεί κοινοβουλευτικά με τις εκλογές που πλησιάζουν, θα στερεωθεί με τους αγώνες για τη β' κατανομή. Οι μεν «μόνο με μας», οι δε «χωρίς εμάς δεν γίνεται».

□ Οι επόμενες μέρες από τη σύγκρουση κατέγραψαν όμως και την πολιτική ανεπάρκεια του χώρου συνολικά της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς στην υπεράσπιση και την άμυνα απέναντι στην ισοπεδωτική επίθεση από όλο το πολιτικό σκηνικό και τα ΜΜΕ. Αυτό που μπορεί κανείς σήμερα να πει είναι ότι το 1980 ο πολιτικός μας χώρος, ενώ ήταν 3η δύναμη στα πανεπιστήμια και προσπαθούσε να σπάσει το φοιτητικό κέλυφος με την εξάπλωση συσπειρώσεων στις γειτονιές, είχε μια φθίνουσα πορεία που συνεχίστηκε με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση. Ετσι, η εκπλήρωση του οράματος για τη συγκρότηση μιας άλλης, μιας ανυπόταχτης και ανατρεπτικής Αριστεράς αναβλήθηκε.

*Ο Νίκος Ξηρουδάκης ήταν μέλος -τότε- του Κ.Σ. της οργάνωσης «ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος - Β' Πανελλαδική»